

Antwerpishu Alwifes.

61. *gada=gahjums.*

Mr. 6.

Trefchdeenâ, 10. (22.) Februari.

1882.

Redakcija adresē: Pastor J. Weide, zu Neuhausen pr. Schrunden, Kurland. — Ekspedīzija Besthorri Iga grāmatu-bohē Selgava.

Par sinu zeen. lasitajeem.

„**Katweesku Awises**“ ihđi ar ūweem aheeem peelsitumeem: „**Vasnizas un skohlas ūnas**“ un „**Semkohpiba un ūaimneeziba**“, mäksa, — Selgawā ūanemoht 1 rubl. un par pastu 1 rubl. 50 kap. par gadu. „Latv. Aw.“ war apstelleht: **Jelgawa**, Furd. **Bēshorna** lga grahmatu-bohdē, Paleijas eelā № 2, „Latv. Aw.“ ekspedīzija; **Pehterburgā**, vee Pehterburgas žēde; **Rūdīgā**, Furd **Bēshorna** lga grahmatu-bohdē. **Bauskā**, R. Vogel lga apteekti; **Walmerā**, Trej lga grahmatu-bohdē; **Walta**, M. Nudolff lga grahmatu-bohdē; **Rīgā**, D. Minus lga kantori, Kohpcelā № 5, un G. Platess lga drīku namā, vee Pehtera vasnizas, kur ari nem pretim „**Studinajumus**“ preefsch „Latv. Aw.“ — Bes tam tīslab **Widsemē**, kā ari **Kursemē** iekistrās war apstelleht „Latv. Aw.“ **vee ūawa mahzitaja**. Beram, kā ari ūohlotaji, ūrihwei un ziti zeen. fungt laipni preti nems apstellešanas us „Latv. Aw.“ Kas 24 eksemplorūs apstelle us weenu adresi jeb wahrdu, dabuhs 25, eksemplari par neli.

Rahdītājs: No eekšjēnehm. No ahrsemehm. Visjaunakāhs finas. Svečhumā. Kīrjs Suvorovs. Widsemes muischnieku landtags Rīhgā. Zienijama redakcija! Atbildes. Sludināchanas.

No effchsemehm.

Pehterburga. Finanzu-ministerija iſſtrahdajohit preeſchlikumu par muitas pa-augſtinaſchanu uſ metaleem un metalu iſſtrahdajumeem, zaur ko zeroht eenemt 3—4 milj. rublu par gadu. — Uſ firſta Su-worowa behrehm, 4. Februari, bij ſapulzejuſchees wiſi leelfirſti, gene-rali un ziti augſti weefi, to ſtarpa ari Baltijas gubernu delegati, — mihlajam nelaikim parahdiht beidſamo gohdu. Winsch tika guldi-nahts Sergeja Klohſteri, blakus ſawai preeſch kahdeem 15 gadeem no-miruſhai laulatai draudſenei. Bulkſten 110s atbrauza Keisaru Ma-jestetes un nu eefahkabs behru deewkalpoſchana. Pehz tam tika lihkiſ nestis lihds ſapam no Keisara Majestetes, leelfirſteem un nelaika dehla. — Kursemes muifchneeziba nolika uſ dahrga nelaika fahru ſudraba krohni; ziti Baltijas gubernu krohni wehl nebij gatawi, — tee tilks wehlak nolitti uſ nelaika ſapu.

Jelgawa. Padpalkawneeks barons Klebeck, neweselibas dehl, us pafcha luhgfchanu atlaipts no Jelgawas polizmeistera amata unwina weetā pagaidam eezelts Kursemes gubernatora ahrfahrtigais fe- wischko usbewumu eerehdniis barons Ropp.

Brambergē, 3. Februari. Isgahjuſchō nafti nodedſa Falzgrahwes rijas. Tamlihdſ ari fadedsa lihdſ 1000 puhru nekultas labibas, fulamā twaiku-maſchine lihdſ ar lokomobili, firgu fulamā maſchine ar wehtijamo maſchine un laba dala malkas. Glahbjams nebij it nekas, jo wehjſch bij ſtipris. Labi wehl, fa wehjſch puhta no deenwidwakareem, zaur fo uguri nogreesa no zitahm muſchās ehkāhm nohſt. Skahdi rehkina uj wairak tuhktſoſcheem. Ehka un twaiku-fulamā maſchine bijuſchās apdrohſchinatas. Uguns leekahs buht peelikta. — Wezi wihi ſakahs, fa jau zetorto reiſi redſoht Falzgrahwes rijas degam. Breekſchpehdejo reiſi dedſa 3. Aprili 1880. gadā. Ari toreis runaja, fa uguns peelikta. Pebz tam allasch dſirdeja, fa eſoht draudehts, fa Falzgrahwe wehl drihſumā degſchōht. Brambergu pagasta-walde dabujusi wehſtuli bes parafsta, pahr paſtu peefuhtitu, lai ſawus un pagasta-teefas papihrus glahbjoh (Brambergu pagasta waldes un teefas lokaliz atrohnahs kahdā Falzgrahwes muſchās ehkā), jo Falzgrahwe wehl buhſchōht degt. Toreis gan dohmaja, fa ta buhſtik kahda denunzijazija, — jo minetā wehſtulē bij kahda persona mineta. — Isgahjuſchahs ſeſtdeenaſ nafti Salahsmuſchās Rohſites krohga tuwumā atrastſ kahds nepaſhſtams wihrs uſ leelzela nosiſis. Eſoht pee Jaun-Sefawas peederiqs. Tuwakas finas trubkſt.

„B. B.“

No Bramberges. Us usraugu-teefas pauehli scheijenes pagasta-walde skrihwera wehlefchanu preelch faweenojuſcheem pagasteem, Brambergu, Falzgrahwes un Kaschmeres, us nahkameem trim gadeem bij us 11. Janwari f. a. nolebmusi. Bes libdſſchinià skrihwera, bii

til weens kandidats peeteizees, wahrdā Anfis Wihkmanis, kas ari ar balfu wairumu tapa iswhelehts. Anfis Wihkmanis ir tapis tai pagastā par fkhrihweri, kuxā jau fen gadus zenfees tapt. Wiasch ir strahdajis pee senakahs kambaxa-waldes un buhs labas sinibas eewees, un ta tad sawu peenahkumu netik ween pagastam, bet ari usraung-teefai pa prahtam warehs ispildiht un par pagasta labflahsfchanu ruh-peetees. Lai Deew̄s felme jaunā fkhrihweri puhlinus.

No Duhrumuischäss, Tukuma aprinksi. Duhru pagastinsch
skaita 12 faimneekus, kuri fawas mahjas par dsimtu eepirkuschi jau
preeksch wairak gadeem.

Muhſu dſimtskungs, barons von Haaren, par mums ir gahdajis ka mihtſch tehwſ. Pirmkahrt mums mahjas paſhrdewa par pee-eija-mahm zenahm. Ohtkahrt jau preefſch 15 gadeem zeen. barona kungs zehla ſkohlas-namu par fawu naudu, dahwinaja harmonijumu un wiſu, kaſ pees ſkohlas waijadſibahm peeder. Nezik gadus atpakat, kaſ ſkohlu atdewa pagastam, zeen. barona kungs ſkohlai wehl 1000 rublu dahwinaja, no kureu intrefehm tagad teek ſkohlotaja lohne paleelinata. Trefchkahrt muhſu zeen. kungi mums rahda wehl tagad fawu laipnibu zaur tam, ka it gadus, kamehr ſkohla pastahw, wini preefſch wiſa pagasta Seemas-fwehtku wakaru tur fataifa. Lai waſkarā netohp ne-weens Duhreneeks aismirſts, lai buhtu faimneeks jeb falps, wezs jeb jauns; katris fanem Seemas-fwehtku dahwanas no winu laipnahm rohlahm.. Par to ari Duhreneeki wineem arween pateizigi ir bijufchi, un wehlahs, lai wehl ilgi ſchee no wineem mihtetee kungi dſihwo wiſeem par teizamu preefſchſihmi.

Bar sadfishwi runajohf, Duhreneeki mihle meeru, jo ir atsinufchi, fa „meers baro, nemeers pohsta“. Teateri un salumu-balles pee mumis naw pasihstami. Ja dasch no mumis schohs preekus grib bau-dicht, tad tam jabrauz pee muhsu nahburgeem Stengeneekeem un Upe-neckeem. Buhtu wehlejams, fa Duhreneeki nahkofchä wasarä tahdus preekus isrihkotu un naudu kahdam labdarigam mehrkim pasneegtu. Beru, fa jaun-eezeltee teefas-wihri iisgahdahs preeksch Duhreneekem tahdus beswainigus preekus. Wiseem jaun-eezelteem D. teefas-wihreem ussauzu „Auastu laimi jaunâ omatâ“!

Pahrlabojums un isskaidrojums par finojumu 42. numurā
is. g. „Iz Jaun-Saules draudses“. Itav visi jałasa Medum,
bet krohna Neifeltes un Medum pagasta skohla, jo abi pagasti
ir kohpā skohlu usbuhwejuschi. Dseedaſchana ir atkal fawu darbo-
ſchanohs eefahlusi. Grahmata-krahtiuwe jau fen gadeem pee mums
pastahw; winaa tilks tagad zaur jaun-peegahdatahm grahmatahm palee-
linata. Nestrahdajam visi pehz wezahs triju-lauku eedalishanas, bet
vis tſcheireem un veerzem daſchi ari jau vis mairak laufem.

¶ Is Ihles. Ihles pagasts gut Kursemes kalnainajā apgabalā. Pati pils atrohnahs us augsta kalna. No pils plakana jeem tohraeem pee skaidra gaifa war tahlu redseht. Par 4 juhdes tahlō Schagari no turenēs warohit redseht. Ihles barons, zeen. Hoernerā lgs, faweeem faiinnekeem vreestch vahri aagdeem misas mahias par dsumtu vahrde-

wis par jo pee-eijamahm zenahm. Saimneeki ar tahm lohti meerā un fawa lunga wahrdu ar pateizibu peemin. Kungs pagastam ari kahdu ihpaschu ehku preeksch skohlas atwehlejīs. Ihleneekeem no pehrā gada ari pastahw dseadataju-kohris. 24. Janvari tas fwi-neja skohlas-namā sawus gada-swehtkus. Weesu bij laba dala eera-duschees. (Tik janoschehlo, ka pa mas esohf publizeerehts). Dsee-dahts tapa dauds; dseefminas tapa no publikas ar leelu patikschau ušnemtas, un daschas dseefmas bij pat ohtreis jadseed. Kohra diri-gentam Feldmana kgam leeli nopolni, ka dseadataji gada laika tik taht tiluschi. Pee labas dseeadshanas peeder uszihtiba, pastahwiba un pazeetiba. Ihleneekeem, ka leekahs, schihs ihpaschibas ir pilnā mehrā; tamdeht, ja wini schihs ihpaschibas peepatur, tee dseeadshana tahlu tiks un, ka zeraus, ari us nahloscheem wišpahrigem dseeadshanas-swehtkeem netruhls. Augsta laime Ihles wihrū-kohrim un winu wa-donim Feldmana kgam!

Meschinfch.

No Saldus apgabala. Par behdigo notikumu, ko fimojahm Latv. Nr. 4. is Saldus apgabala, dabujahm wehl schahdas sih-lakas finas: Atgadijahs, ka tam mahju fainneekam waijadseja buht par Swaigsnes-deenu pee radeem us kristibahm. Winisch isbraukdams usdohd sawu mahju fainneezibū fahdam no fawem kalpeem, ka wi-nam buhs wisu apskatiht un redseht, ka mahjās fahrtibā buhtu un ka nekas nenoteek. Mahju zilweki, katriis no fawem nedelas darbeem atpuhsamees, neka nemana, ko behrni kohpā fa-eedami padara: „Jo kād kākā naw, tad pelehm labi isdohdahs.“ — Ta pascha kalpa 13 gadus wegs sehns ee-eet fainneeku istabā pee fainneeku diwi dehleeneem; weens, kas kahdus 10 gadus wegs un ohtris, kas tikai 5 gadi un 6 mehneshu wegs, — un faka us scheem: „ko juhs schē dareet; nahkat, panemīm flintes un eesim par lauku; es un tas masais buhsim meschafargi, un tu buhs meschakungs.“ Kalpa sehns panem flinti, kur ta bij paglabata, uswelt gaili, apskatahs, waj ir rikti peelahdet, no zilindexa valipu nonemdams, uskar fainneeka sehnām plejōs un iseet laukā. Isseidami leelakais „meschafargi“ sagrabj masako „meschafargi“ un faka us „meschakungu“, ka tas masais „meschafargi“ ne-kam ne-esohf wehrts, ka waijagoht noschaut. „Meschakungs“ atbild, waj ahrprahrigi eff palizis. Meita, kas us klehti eedama wisu eerau-dsijsi, sehnus aprahj un aiseet nodohmato zelu. — Sehni, no meitas sapihkuschi, eestuhmāhs istabā. — Wihrs, kas eedohmajes pehz fawa dehlena, suhta 11 gadu wezo meiteni raudsīt; meitene ee-eet peektajā istabā, ohtrā ekas galā. Leelakais „meschafargi“ nokampi fawai mahsai ais rohkas un fawz „meschakungu“, lai schaujoht, ka tas esohf tas leelakais mescha-sagli.

Sehns, gribedams fahrt flinti pee wadscha, zet to us augschu; nejauschi sedere aiskarabs un schahweens gahschahs valam; — fahda data no skrohtehm eesfreem meitenei labaja pležā apskach rohkas. Meitina, kahdas 5 deenas gruhtas fahpes zeessama, ilgojahs no ta debezu Ichwa to beidsamo weselibas stundinu fagaidiht. Behdigo dwashu atwilda, luhgu fawus wezakus, lai jel neka nedara schah-wejam, jo winsch to tihschā prahā ne-esohf darijis. Meers lai ir jaunekles truhdeem, un lai Deews eepreezina behdigohs wezakus.

(!?!)

Talpu aprinki skaititi 54 tuhst, 446 eedishwotaji (pret 51 tuhst. 182 eedishw. 1863. g.) un Baufkas aprinki 48 tuhst. 847 eedishwotaji (pret 48 tuhst. 207 eedishw. 1863. g.).

No Leijas-Kursemes. Ne fen lajiju kahdā laikrafstā, kas par to gruhti „nopuschahs“, ka Leijas-Kursemē esohf palikusi ziteem Lat-wijas widutscheem „attihstibā“ pakalā zaur tam, ka schē ne-esohf te-ateru un laudis lafoht dauds „Latweeschu Awises“. Ka mehs Leijas-Kursemeeki lajam dauds Latweeschu Awises, zaur tam mehs leezinam, ka „attihstibā“ jeb garigā plaukschanā ne-esam wis palikuschi pakalā, bet zeenam prahrigi un kristigu zilveku attihstibū, kas nepa-stahw tuhshu wahrdū kladisnashanā, bet kreetnu darbu strahdaschana. To paschu ari peerahdam un leezinam zaur tam, ka no teatereem, kuruus deewēgan prohtam zeeniht un mihleht, ka derigu laika-kawekli, negaidam wisu lablahschahs un laimi Latweeschu tau-tai. Par tahm nopushtahm nebuhtu dauds ko nopushtes. — Bet mums ir zitas un fawadas nopushtas. Tikla un fahrtiga dshwofchana pee mums eedama eet masumā. Muhsu leelakā pilsehta ir Leepaja. Ne fen scho pilsehtu winas peepeschahs, pat brihnischīgahs atselfchana deht mehdja dehweht par „brihnuma-pilsehtu“. Us brihnumeem jau dasch ir lohti fahrigs. Tā tad laudis, lauzineeki un pat fain-neeki, atstahja sawu labo eedishwi un dewahs us Leepaju, zeredami tur faraust mantas kaudsehm. Dasch labs fainneeks, kas zaur taupigu un apdohmigu fainneezibas weschhanu bij eekrahjis kahdus tuhstoschus

rubulischi, sapirkahs Leepajā namus, spihkerus u. t. j. pr. — Muhsu laikds nenoteek brihnumi. Un tā tas ari bij Leepajā. Kad schwindelis bij fahneefsis sawu aukstako pakahpeeni, tad daschahm leetahm un buhschahm waijadseja gahstees us leiju. Undele sahka eet masumā; pelnas bij mas; laudis atstahja pilsehtu un sahka zitadi pahrti gahdaht, — waj nu atkal gohdi strahdadami parafto semes-darbu, waj ari apkahrt deedeledami un nedarbūs pastrahdadami. Dasch kreet-nis Latweetis us pilsehtas nameem paspehleja fulri, gruhti nopolnitonaudiu, tā ka tikai ir jawehlahs, ka Deewīs schehligi palihdsetu us preekschu pelniht un aismirst pazeesto skahdi. Deedelneeki padara nedrohschu ne ween Leepaju, bet wisu winas apkahrti, tahlu us laukeem cedami. Leescham waram fazicht, ka ar sahdsibahm gan nekad nebuhs til traki gahjis, ka tas schogad eet. Gandrihs ikkatri deen' dsird, ka tur un tur klehtis ir uslaustas, sirgi nosagti u. t. j. pr. Wakards un ihpaschi pret pušnakti beeschi ween war dsirdchit swilpjam; un kur tahda faswilpschanahs ir dsirdeta, tur jeb ari ne tahlu no tahs meetas par nakti buhs pastrahdahts kaut kahds blehshu darbs. Laikam sagli un nahts-wasanki zaur swilpschanu dohd weens ohram shini. Bes tam leelsahs miglas deht, kas paftahwigi apkahj muhsu apgabalu, blehshu war drohschi staigahp va sawu tumfibus zelu, bes ka tohs war pamanicht. Mehs lihds schim, kas gan zitās semes lohti reti mehds notift, esam pahrti gahjus un semehm gandrihs bes kaut kahdas polizejas. Ta bij laba shime preeksch muhsu fadshwes un ta gara, kas waldijs muhsu starpā. Bet tagad laiki leekahs pahrgrohsijuschees schai finā. Mehs fainneeki un semkohpji newaram wairis buht droh-schi, waj riht to atradisim, ko scho wakar nolikahm pee malas un ap-kohpahm. Tamdeht buhtu pee laika jagahdā par waktihm, kas naftihm apsargā muhsu mahjās un manta. Ikkatri fainneeks pats to ne-eespehj daribt, jo preeksch tam truhst lauschu un erohtschu. Tagad mums paldeewīs Deewam ir meera-laiki un saldati stahw pa dalai brihwā. Waj muhsu augstahs teesas, kas weenmehr eewehro muhsu lablahschahs, newaretu isgahdaht saldatus, kas us semehm apkahrt jahj, un stahw us zeleem un zela juhtihm, lai blehshu ne-edrohschi-nahs til bestaunigi ispolstih muhsu gohdam pelnito nabadsibu. Ikkatri laprāht no fawas puses walts jahtneekem to pafneegs, kas buhs waijadsgis un ko augstahs teesas nospreedihs.

Kahds Leijas-Kursemeeeks.

Is S-neekeem. Pee mums rohnahs dauds traku funu, kas isbeedē laudis un padara daschu skahdi. Gan tapa fina issaista, lai no traakeem funem sargahs, un kur ween tohs fastohp, lai noschauj. Bet ar ko gan lai nomaita traku funi? Flintes naw brihw tureht, un rets, kas gan til drohsch buhs, ar pistoli trakam sunim tuwotees.

Kā rahdahs, ar laiku nebuhs neweena laba funa, kas saglus aisdens; — jo trakee funi, mahjās eesfreedami, faplohsa ari mahju-funus. Sahdsibas un blehdbiha eet wairumā, ka to deemschēhl no wi-sahm pusehm dsirdam. Tamdeht waijadsetu atwehleht fainneekem tureht flinti. Bar zereht, ka fainneeki, kas ir sapratigi wihri, tahdu atwehlechhanu ne-islektahs nepareisti. Un ja ari teesham gaditohs, ka kahds rets tā daritu, tad tomehr wiſeem newaijadsetu atnemt scho drohschibas erohzi. Un to tadshu newar fazicht, ka muhsu fainneekem prahs pahrat nefahs us medischanu.

C. J.-t.

Preekules pagasta sawstarpigahs uguns-apdrohschinaschanas beedribas statuti 22. Janvari apstiprinati no eekschleetu ministerijas.

Rihga. Us Rihgas-Mihlgrahwes dselszela 26. Janvara rihtā atrada nepasihstama wihra liki, laikam pahrbrauktu no dselszela-brauzeena. Izmelkeschanā israhdiyahs, ka nelaimigais bij Izhchiles sem-neeks Mikelis Stumbergs. Bulksten 50s no rihtā winsch no fawu dsishwokla gahjis us Mihlgrahwi pee darba un, pakurlis buhdams, laikam panahkis no brauzeena. — Tai deenā ari plohsijahs leela wehra un sneega-puteni, tā ka gruhti wareja fadstirdeht brauzeena ruhgshananu, un kondukteeri tāpat gruhti spehja pahrsatihit dselszela dambi. — Trihs semneeki, sawu prezī pahrdewuschi, bij atstahjuschi Rihgu, us mahjahm braukdami. Pee 28. werstes us Behterburgas schofejas teem flepkawas usbruks, tohs nokahwa un aplaupija. Nokantee bijuschi Igauai is Johres pagasta, Lugashu draudse. Zik libds schim issi-nahts, wini Rihgā, pehz tam, kad sawu prezī pahrdewuschi, plihtejuschi ar lahdeem palaidoneem tehwineem, un tad wisi kohpā dewuchs zelā un wehl daschōs krohgōs dsehruschi. Wehlak tee atrafī briesmigi nogalinati ar zirwju zirteeneem. Weens no teem gan wehl dsishws, bet mas zeribas, ka atwehlefees.

Widsemes landtags par iandrahtem eezehlis: baronu Staeholstein-Uhlā un v. Grote-Mahlpilē.

Zehfis no jauna eezeltais pilsehtas-galwa Trampedach ir schini amata apstiprinhats no gubernatora lga.

Dhltumuischhas ihpachneeze M. v. Transehe kndse, dñm. v. Löw, Zeswaines draudsé, ir semnekeem pahrdewusi 20 zeematus, lohpä 422 dahldexus leelumä, par 57 tuhkf. 813 rubl., t. i. dahlveri par 137 rubleem.

Pinnijä pehngad bij lohti dauds wilku faraduschees, kas ne-ween dauds kustonu saplohsija, bet ari wairak zilweku nogalinaja, ta ka Pinnu waldiba atsina par waijadfigu, par wilku nonahweschhanu issfohlilt algas (par wezu wilku 200 un jaunu wilku 100 Pinnijas mahrku). Tagad, ka "Sakalai" raksta, tur noteekoht leeliskas wilku medischanas. Medineeku wadonis efoht majors Thurings. Sem wina pawehles stahwoht 10 wilku dñmeli is Pleskawas gubernas, wairak medineeku un 15 gwardu saldati. Pleskaweeschi efoht lohti ismanigi wilku pehdru melletaji un isweizigi medineeki. Wini pelnoht pa mehnesi 60 rublu algas. Atri paschu semes eedsihwotajeem, kas pawehstoht medinekeem wilku pehdas, teekohit mafahats 5 mahrkas algas. Tahdä wihsé zeroht Pinniju atswabinah no fcheem swahreem.

Maskawa. Us krohneschanu, kura, ka daschas awises raksta, atlita us Augusta beigahm waj Septembera eefahkumu, zitu augstu weesu starpä gaidohari Wahzijas krohna-prinzi, Dahnu lehnina familiu un Bulgarijas un Montenegrojas firstus. — **Maskawas pilsehtai** pehz pehdejabs lauschu flaitischanas efoht 748 tuhkf. eedsihwotaju.

— **Maskawas awises** sino, ka tur peenahziga weetä fahkoht gahdaht par "pilsehtas misionaru beedribas" dibinaschanu. Misionaru usdewums, ka awises teiz, buhfschoht: pasneegt garigu un laizigu valihdsibu tur, kur winaas wißwairak waijadfigs. Misionareem tilfchoht atlauts staigaht pa flimnizahm, zeetumeem, nafts-kohrteteem u. z., tur eepreezinah garigi zeesdamohs. Tahlak misionari apghadschoht pehz wehlefhanahs deenesta-weetas, isdohschoht naudas valihdsibuteem, kas zaur flimibahm palikufchi nesppehzig, apghadschoht nabaga behrueem skohlas, drehbes, grahmatas u. t. t., flimneekeem flimnizas un zeetumos tehju, zukuru un pehz islaifschanas drehbes. Ar laiku, ja beedribas rohziba atlauschhoht, ir nodohmahts eetaisht darba-mahjas preefch wihsé cheem un feeweefcheem, bibliotekas, laifschanas sahles u. t. j. pr.

No Djerowas (Nowgorodas gubernâ). Ka wifur dsird par plahnu seemu schehlojamees, ta ari tas pats pee mums ir. Wehl nekad lihds fchim gruntiga seema un zela-laiks naw peeturejees. Wifur wairak reds melnus, neka baltus klajumus. Rohkpelneem deewsgan ruhpes; neku: newar pelnas isbraukt. — Daschi putni jau fahk pawasaras meldiju wilkt. Tahda seema pee mums naw peedsihwota. Rudena sejumi pee mums eenahzahs labi. Atri rudena augsi bij teizami. Kartufeli, rudena fala dehl, lai gan daudsliks labi nonemti esam, fahk truhdeht un puht, — tillab bedres, ka pagrabos. Zena ari deewsgan ir kritusi, ta ka bes waijadfbas neweens negrib pahroht. Par mehru (3/s puhrs) sohla 20—25, ja dauds, 30 kap. f. — Pee mums isgahjuſchä ruden wilki deewsgan skahdes padarija, willainites un mahju-fargus (aitas un funus) aplafidami. Pat daschöls lohpu-stallös nekaunejahs durwis un feenas zaurgraust. Schosem weens lahzis tapa pee mums noschauts un weens isbehdsa. Tihls lahzeni tapa dñhwi nokerti.

Sinotajs.

Tambowa. Roscheljoma nelaime notikuji 21. Janvari us Morshanskas-Sirianas dselzela. Seschi semneeli pa dselzela dambi gahjuſchä us Baschmalowas stanziyu. Sneega-puteni bijuschi til leeli, ka bes aukas kaulschanas neka newarejuschi isschikt. Pretigais wehffsch winus par laimi wehl peespedis, beschi flatitees aplahrt; un ta wini ar jo leelahm breefahm us reisi pamanijuschi, ka brauzeens jau bijis itin tuwu. Beezi spehjuſchä isglahbtees, atleldami fahnus, bet festais tizis fakerts no maschines riteneem un lahdas 2 werstes wilks lihds. Pa wisu to gabalu atrasti norauti gabali no wina mee-fahm.

Taganroga. „Golosam“ sino, ka pasihstamais miljonars, tigotojs Waljano, kas stipri bij peedalijees pee turenas muitas blehdi-bahm, 20. Janvari islaists is zeetuma. Schi snaa tur atstahjuſi lohti nelabu eespaidu.

Odesa. Anglu twaikonis „Kosmos“, no Sewastopoles brauk-dams us Angliju, nogrimis ar 12 tuhkf. tschetwertu labibas. Kap-teinis un wifl luga laudis, 26 wihi, noslihkuschi.

Sibirijasdeenwidwakara datai usbruzis sawads nikais enaid-neeks, — peles. Wairak miljonu leels yelu bars, no Indijas zaur Verganu nahldams, pahrypluhdis Semiretschjas gubernas wakaru datu, pahrgahjis tad par Ili upi un dewees us Bolchash-esara pusi. No

zela atrohdamahm noplautahs labibas gubahm nepaleekoh ne wehsts. Efoht diwejadas peles: sarkan-bruhnas un pelekas.

No ahrsemehm.

Wahzija. Ismelleschana pret walts-saldatu Werneru, kas fchahwa us trihs behrneem, efoht israhdijsi, ka wina nekahda fe-wichka wina ne-efoht uskraujama. Behni efoht sawa pahrgalwibäto mehtajuschi ar alkeneem un ne-efoht klausijuschi it nekahdas brihdinashanas. Gewehrojohzt zeetohs preefchralstus preefch walts-saldateem, Werneram efoht bijis jaschau. Buhtu Werneris behrnus til weegli eewainojis, par wifl fcho leetu nemas netiktu dauds runahs. Saldats Werneris ari apgalwo, ka wina nodohms nemas ne-efoht bijis, lahdus behrnu nonahweht; wifsch gribejis tohs tik brihdinah. Miglaina laika dehl tas ne-efoht warejis labi redseht, un tamdeht fchahweens gahjis tik nelaimigi. Werneris, kas no eefahkuma bij ap-zeetinahts, tagad aksal tizis atswabinahts. — **Taunais Frantschu** fuhtnis barons Kursels atbrauzis Berliné un eestahjees sawa amata. Winam jau bijuschas audienzas pee leisara Wilhelma, leisarenas un krohna-printscha; bes tam wifsch ari farunajes ar firstu Bismarku un ziteem augsteem waldbas-wihreem. — **Pohsené eefahkusees** leela sozialistu prahwa pret Mendelsohnu un beedreem. — Apfuhdeto pulka efoht dauds Bohlu.

Austrija. Herzegowinas dumpineeli efoht eezehluschi sawu fe-wichku tautisku waldibu. No tam redsams, ka Herzegowineeschi laikam wehl nedohmä tik drihs padohtees. — **Metokijas pilsehtä,** Herzegowina, weetige Muhamedaneeschi bij eezehluschi deputaziju, kas lai dohtohs pee Austreeschi kara-spehla wadona, generata Jowano-witscha, issaziht tam Muhamedaneeschi padewibu. Herzegowinas dumpineeli par fcho spreediumu lohti sadusmojuschees; tee usbrukuschi deputazijai zela un apkahwuschi wifus deputazijas lobzeklus. — **Jahnis Zichs**, kas ne sen meta almeni Kreewu fuhtna Ubri karite is atrechschanas par dahanu nedohschamu, noteefahs tik us 8 deenahm zeetumä. Pats Ubri kgs bij luhsis, lai to bahri nejohdoht, jo tas efoht Kreewu-Turku kara kahwees Kreewu armija par sawawakeeu. Zichs pateizahs par spreediumu; wifsch til efoht gribejis nahkt zeetumä, kuit tam tak doh schoht ehst, jo ahrpus zeetuma tas wairs newarejis dabuht maisekumofu.

Franzija. Frantschu waldiba likuji israidiht is sawahm rohbeh-schahm Kreewu nihilisti Lawrowu, tamdeht lai tas nodarbojees ar fleepenas nihilisti komitejas dibinaschanu, kas lai buhtu Frantschu nodala no wifas pasaules nihilisteem. — Lawrows efoht aibrauzis us Londoni. — **Freijine ministerija** atlaidus dauds amata-wihru, kas bijuschi eezeliti no Gambeta ministerijas. Par to Gambeta partijä zehlusees stipia kurneschana. Tomehr pats Gambeta dewis padohmu, lai efoht meerigi; winam fchim brihscham ta-ka-ta ne-efoht waras fastahdiht jaunu ministeriju. — **Generalis Skobelews**, ka Parasen awises sino, jau no 26. Janvara (7. Februara) uiturahs Parisen.

Serbiija. Waldiba pawehlejuſi wifseem Serbu wirfneckeem, kas mahzahs Wihnes kara-skohlas, tuhlit greestees us mahjahn, jo tee tur efoht waijadfigi. Daschi dohmu, ka fchim pawehle apfahmejoht Serbijas sagatawojhanohs us lahdus karo. Ziti atkal isskaidro, ka tagadejä Serbu ministerija bihstotees no eekhleigeem jukumeem, jo eenaids starp ministeriju un winas pretineeku partiju palizis lohti afs.

Montenegro. Firsts Nikita isfludinajis, ka tas Herzegowineeschi dumpja leeta nepalihdschoht ne weengi, ne ohtrai pusei. Bet ja dumpineeku familijas melletu Montenegro glahbschanohs un patwehru, tad firsts tahs ne-atraidiſchoht. — Firsts Nikita ne sen bij lizis sawus familijas dahrgumus, kas wairak miljonu wehrti, aifwest us Antuvari pilsehtu, lai tee tur buhtu drohfschi no nemeerneeku bandahm, kas tagad sapulzejuſchahs wis-apfahrt Montenegro. — Herzegowina un Deenwidus-Dalmazijä. Bet mu sino, ka minetais mantas-krahjums peepeschi pasudis un laikam atrohdotees nemeerneeku bandu rohlas.

Egipte. Tagad ari Egipte faws parlaments. Kedivis peehmis jaunus walts pamata-likumus, pehz kureem Kedivis bei Egiptes tautas-wetneeku atwehlefschanas neka nedrihfspreest walts nandas leetäs. Bet waj Egiptes parlamentam buhs labakas deenas neka bij Turkus parlamentam, to laiks rahdihs.

Wisjannakahs finas.

„Waldibas Wehstnesis“ sino, ka pehz ahrsü pehdejä wehstrijuma ar leelristenes Marjas Pawlownas atweseloschanohs eet labi us preefch. — Waldibas vadohnes lohzellis, walts-sekretteris firsts Lieven, us pascha luhschhanu atlaisis no amata. — **Maskawa** pa issstahdes laiku

Un ta ir ihstā mihlestiba, kas kā sibenis is mahkuteem firdi doh-dahs un to aisdedina.

Sabeedribas preeziba palika druzin flahbanaka. Dascha skaita azs ilgojahs pehz meega, jo basnizas pulkstenis pafludinaja 12. stundu.

Daschi weesi jau taisijahs eet prohjam. Ari Marija ar daschahm draudsenem dewahs mahjā, un Woldems ar Richardu winas labu gabalu pawadija. Richards buhtu teesham fabihjees, ja buhtu manjis, ko Woldems juta.

Mahjās pahraghjis, Woldems nedohmaja vis pee sawas dsimtenes un Lisis, bet pee — Marijas.

Meegs winam tik drihs nenhaza; winsch aisdedsa swazi un rak-stija tad to, ko jau fchi stabsta eejahkumā sinojahm, sawā deenas-grahmatā . . .

Bet waj Marija ari dohmaja pee Woldema? Jeb pee tehwa un wina eenaida pret Wahzeem? . . .

Kahdas nedetas bij pagahjufchas. Woldems mihleja Mariju ar skatru deenu jo karstaki, lai gan winsch to neredsjea. Ilgodamees winsch gaidija us tahm stundahm, kad mahkleneki atkal kohpā fahnaks un kur warehs ar Mariju satiktees.

Bet, ak! liktena- yn laimes wilni naw weenadi! Zilwels ir kā sawihtusi lapa, ko aukas no weenas weetas us ohtru swaida, un mums nenowehl meera, lihs beidsoht peekuschi satrikhtam pihschlōs.

Woldema laimes teka palika tumsha; wina laimibai waijadseja nihkt kā burbulim us uhdena. Ari Marijas liktenis bij pahrgrohsjees.

Lafitaji mums atlauz ari Marijas deenas-grahmatu apskatiht, kas seltitā wahkā ir efeeta. Nowihtuschas ne-aismirsteles un rohses un kahda nelaikes mahtes matu sprohga bij starp aprakstitham lapahm esiktas. Bet, dailahs lafitajas un zeen, lafitaji, apluhkoim, ko Marija sawā deenas-grahmatā bij rakstijuši.

19. September . . .

„Waj mana tehwa behdas pehz nomiruftheem mihlaeem kahdu reisi stahfes? Ak, kad winsch to finatu, kā mana firds mihi Wahzeeti! Bet mihlestibai ir tahds spehks, kas pat stiprako prahtu uswar . . . Kaut jele waretu bailigi pukstoschaj firdij pawehleht! . . .

Es Tew paklausu, mihlais tehws. Pilsehtas dshwi un gohdu, ko us mahkfas zela panahju, es atstahschu un dohfschahs atpakač us sawu dsimtenes fahdschu. Lawrus grib ikweens pluht, bet retam tik tas ir nowehlehts. Un tomehr wini ir bes augleem un bes fmarschias. Bet, pachmihliba, fchi leelā zilweku glaimotaja, pee fchi truh-kuma nedohmā.

Reisi fahds dseijneeks fazija us kahdu wihreeti, lai winsch feeweefha firdi usmekle, kad winu behdas un firdeshsti speesch. Ak, kaut jele Woldems behdu stundās manu firdi usmekletu un pee tahs sawas skumjas aismirstu!

Waj Woldemam ir kahda jaufma no tahs mihlestibas, kas manā firdi deg, un ak! warbuht — sadeg! Paslepena mihlestiba ir gan salda, bet ta pati few buhwē klohsterā muhrus.“

Teateris ar skatitajeem bij kā peebahsts. Marija, wifas publikas mihkule, gribija schodeen pehdigo reisi israhdiht teateri. Bet winas dohmas maldijahs pee Woldema.

Sihme bij dohta; teaterim waijadseja eefahktees. Marija us-rahwahs no saweem faldeem sapneem. Ar pułekh un lawru krohneem wina tika apsweikta. Pehz teatera wina atsweizinajahs ar firñigem wahrdeem.

Ari Woldems bij teateri; jo Richards bij preeskī mas deenahm Marijas aiseeschanu winam pasazijis.

It kā us skaitu swaigsti, ko redsoht preezajamees, bet ko nedrihksam aiskahrt, Woldems skatijahs us Mariju un fazija pats pee fewis: „Manā firds paleek Tawa. Ne augstakais kalns, ne dīstakā leija, ne plataka juhra muhsu mihlestibu nefchiks.“

Ohtrā rihtā Marija aissbrauza.

Aukstas rudena aukas plohsijahs. Salee kohki bij palikušchi farkani un dselteni.

Marija bij sawā dsimtenē, un aplohpā tehwu, zik spehdama. Bet daudzreis lidoja winas dohmas tahlū prohjam us Parisi un pee Woldema.

Wina nespēhja winu aismirst. Ne winas tehws, ne draudsenees to finaja, kā leelājā pasaules pilsehtā winas mihlaikās miht.

Woldems strahdaja, zik tik spehja. Ari wina dohmas kawejahs pee mihlakahs. Garā winsch winu redseja un dsirdeja winas balfi. Urveen wairak ilgofchanahs zehlahs pehz winas. Kas gan spehj bangofchu juhru aptureht, jeb wehtru sawalbiht?

„Sirds lubst aiz ilgofchanahs,“ Woldems tchulsteja. „Es Tewi usmeklechhu, mihla Marija, un lai es ari pohstā freetu. Taws tehws us mani nedusmosees.“

Laimigi winsch pahrnahza Marijas dsimtenes fahdschā un iherja kahdu istabiu fahdschās weefnizā, gribedams pehz ihfas atpuhschahs Mariju usmekleht. Kahdi behrni winam rahdija zelu us Marijas tehwa, wiseem pasihstamā swiejinieka mahju.

Ar sawadahm juhfmahm winsch apluhkoja swiejinieka mahju, sem kuras jumta wina mihlakā mita. Diwi warenas, koplās leepas apchnoja mahju.

„Ak Deews, waj Tu pateesi esī mans Woldems!“ Ar scheem wahrdeem Marija apkampa sawu mihlako. Winsch winai islikahs kā fapnis, pat tad, kad Woldems winu skuhpstija. Bet kas nu buhs?

„Gesim pee tehwa un luhgsim wina fwehtibu!“ Woldems fazija. Bet kapehz Marija palika bahla? Ak, wina dohmaja pee eenaida us Wahzeem, kā winsch tehwa firdi plohsijahs. — Abi eegahja mahjā.

Tehws iszehlahs no lehnkrebsla, kur bij druzin nosnaudees. Marija nosarkusi isskahstija wisu tehwan. Bet tik-ko wezais Franzosis dabuja finaht, ka Woldems ir Wahzeetis, winsch issauza:

„Ko? Sawu weenigo meitu Wahzeetim atdoht? Marij, ko Tawa mahte fazitu? Un Taws no Wahzeem noschautais brahlis?“

„Nekad! nekad!“ winsch fazija ahrā ifeedams.

Saule taifijahs no-eet. Waj tad ari Marijas un Woldema saule taifijahs no-eet? — Wini abi nerunaja ne wahrdina. Tad Marija fazija: „Neweenu zitu, kā Tewi, Woldem!“

No behdahm pahremnts, Woldems aissahja us weefnizu. — Marija gauschi raudaja.

Wezais bij laiwa kahpis un us tuwejo salu nobrauzis, gribedams ar ziteem swiejiniekeem dohtees us juhru. Wehl winsch nebij galā nobrauzis, tad jau iszehlahs leels wehjsh. Wilni gauđoja, it kā zilweku upuri pagehretu.

Swiejinieki drihs redseja, kā no swiejas nekas ne-isnahks. Tamdeh ari Marijas tehws stuhreja atpakač us malu.

Jau bij pušzeli nobrauzis; bet ar wilneem puhledamees, glušči nokufis un faflapejees. Spehki fahla sust. Osita tumfa apsedsa wičius.

Jau bij itin tuwu pee malas tizis, tē wilnis wehlahs un apgahsa laiwu, un wezais eekrita juhrā.

Juhra wehl ilgi traikoja. Ohtrā rihtā winsch bij kluſu. Pee krafta bij kahds likhīs peedshits. Tas tika no fahdschās eedshwota-jeem atrasts. Tas bij Marijas tehws, ko wisi lohti mihleja. Laudis fapulzejahs ap likhī, un ari Woldems turp steidsahs. It kā no sibena trahpihsts, winsch palika stahwoht. Winsch mihleja Mariju, kā bij palikuši stuhwa, kā stabs. Wina nejspēhja aiz behdahm ne raudaht. Abi ar Woldemu wini atstahja fcho behdu weetu, ne wahrdina nerunadami.

Marija eeslehsahs sawā kambari. Wina negribeja ar ziteem fatikt. Pat Woldemu wina bij luhgusi, lai winu atstahj weenu paschu. Nu wina bij fehrdeene fhai pasaulē; pee Woldema wina nedrihkssteja eet, jo winai skaneja aufis nelaika tehwa wahedi: „Nekad! — Tā atnahza wakars. — — —

„Dahrgee wezaki, dahrgeis brahlī, — Marija Jums drihs ees pakal!“ Šchee wahrdi skaneja winas firdi, kad wina gar juhmalu stāgaja. — Weens lehzeens un — aukstee wilni apklahja Mariju. Ohtrā rihtā atrada Marijas istabā fcho wehstuli:

„Kaut jele es waretu guleht, guleht ilgi un nekad ne-atmohstees, — til faldi guleht, kā pat firds puksteht beigtu. Beedohdeet man, kad gribiju traiko namam isbehgt. Mana galva! mana galva man lohti fahp. Osihwo sveiks, mans weenigi mihlotais Woldem. Saņem firñigu pateizibū par Lawu mihlestibu un peedohd sawai Marija! Ahrprahriba mahjo manā galvā un mana firds ir slima.

Osihwojeet sveiki, mani jaunibas beedri! Osihwojeet sveiki us muhschibū un nenoteesajeet sawu nelaimigo Mariju.“

Woldems nekad nebij tik behdigs bijis, kā torefis. Ohtrā rihtā winsch atstahja swesħumu un dewahs us sawu dsimteni.

Marijas wehstuli winsch patureja par peeminu. Waj winsch to mahzitaja Lisisi rahdija, kad pahrnahza mahjās?

Mihlestiba balwo zilwela firdij debefs preekus, bet sataifa winai arti bresmigas behdas.

Kas mihestibu stahdijs
Sirdi zilwelam,
Tas preefsch dsihwes preekeem
Ar' daudsi darij's tam.

Kas mihestibu stahdijs
Sirdi zilwelam,
Tas preefsch dsihwes behdahn
Ar' daudsi darij's tam.

Firsts Suworows.

Sawâ pehdejâ nummurâ mehs ihsumâ snojahm, ka firsts Suworows, Baltijas gubernau senakais generalgubernators, ir aissgahjis Deewa preefschâ. Schodeen pafneegsim drusku sihkalas finas par augsti zeenito nelaiki. Ikkatris, kas ar muhsu plaschahs tehwijas wehsturi ir eepasinees, min to wahrdi „Suworow“ ar leelu gohdzeenishanu, jo Suworowi ir allasch bijuschi kreetni dehli muhsu tehwijai. — Kreewijat.

Firsts Alekanders Suworows ir dsimis 1. Julija 1804. gadâ muhsu walsts galwas-pilfehtâ, Pehterburgâ. Wina tehwâs bij teizomâ Kreewu generalis un wina tehwâ-tehwâs bij leelais Kreewu feldmarschals, kas Turkus bresmigi fakahwa pee Rimnika upes. Nelaika tehwâs noslîka schai paschâ upê. Toreis wina dehls Alekanders bij tikai 8 gadi wezs un tapa nodohts audsinafchonâ kahdâ lohti teizamâ skohla, ko nosauza par Jesuitu kolegiju. Kaut winsch tur lohti labi nehmahs, ihpaschi sweschâs walodâs, tad to mehr winu ilgi tur ne-astahja. Wina gars nestin nefahs us Deewa wahrdem un tizibu. 1817. gadâ winu nodewa pee teizamâ behrnu-audsinataja Hellenberga, kas strahdoja ar sekmi pee jaundâ Suworowa isglihtibas. 1822. gadâ dedsigais jaunellis dewahs us Parisi. Tiflab Parisi, ka ari pehzak Wahzu universitetê Getingenê winsch studeereja sinaschanas, kas ir waijadsigas pee kara weschanas un pee walsts labuma wairoschanas un aistahweschanas. Ihpaschi Getingenê Suworows nehma dsihwu dalibu pee studentu preekeem un sapulzehm, un wehl pehz-gaddos winsch labprahrt peemineja to laiku, ko winsch, ka Wahzu students, bij til jauki pawadijis.

Deenu preefsch Seemas-swehtkeem 1822. gadâ, augstu isglihtibu eeguwis, Suworows eestahjâs leibgwardijas jahtneeku pullâ. Leelais Kreewijas Keisars Nikolais I. drihs eemihleja scho kreetno un isweizigo jaunekli. Kards pret Kaukaasefcheem, Perseefcheem, Bohlu dumpineekem un Turkeem Suworows isturejahs ka ihsts waronis. Daschâs walsts winsch bij par suhtni un isdarija wisu teizami un labi. No 1831. lihds 1846. gadam winsch mita Pehterburgâ par grenadeeru pulka komandeeri un postarpahm pawadija Keisaru us zetofchanahm pa Wahzemi. 1846. gadâ wina cezhla par Kosstromas gubernatoru, kur winsch atkal wisu eiweda wišlabakâ tahtibâ. 1848. gadâ Keisars wina nosauza us Pehterburgu un cezhla tai paschâ gadâ par Widsemes, Kursemes un Igaunu-semes generalgubernatoru. Schai augsta walsts-amata winsch polika lihds 1861. gadam. Tee 13 gadi, kurds Suworows pahrwaldija Baltijas gubernas, bij preefsch mums daschâ finâ gruhti, bet ari swetibas pilni gadi. Wina gudrais un lehnais prahs, wina mihestibâ us muhsu gubernahm, wina apdohmiba un wina taisnee un pateesigee darbi pahrwareja daschus schlehrschlus un egrorhssja wisa muhsu buhshanas tà, ka no tam nahza lbums tiklob plaschajai walstij, ka ari paschahm gubernahm un wifahm tahtahm, kas tanis miht. „Muhsu wezaïs Suworows!“ Schie wahrdi aiskaneja mihligi augstmanu un mosu lauschu firdis. Winsch bij eeguwis un mantojis wišpahrigo mihestibu ne wis ween Rihgâ, kur dsihwoja, bet ari wisa Baltijâ. Dasch lohzhinfch, kas tagod muhsu sadsihwâ nefs jo labus auglus, ir stahdihs no Suworowa rohkas! — Ar wisu sawu ustizibu un mihestibu winsch peedereja Kreewu tautai, kurâ winsch bij dsimis, bet parahdijs ari mihestibu zitahm tautahm, jo winsch sinaja, ka ne wis ween tautiba, bet ka zilwelam ir wehl ari zitas augstas un dahrgas mantas, ko nedrihfti akti apspeest zaur tautibas juhtahm. Winsch bij, wahrdi fakoh, smaski isglihtots wihrs, kas ar sawahm bagatahm dahwanahm, ko Deews winam bij dewis, ar wisa spehku un no wisa firds falpoja sawam Keisaram, sawai walstij un wisa zilwezei.

Widsemes landtags bij suhtijis 2 fungus, landrahtu baronu Wolff no Kalnamuischas un v. Transehe no Elmetes, us Suworowa behrehm, kuras bij zetortdeen, 4. Februarî, un Kursemes muischne-

ziba bij suhtijis baronu Nolken no Kubesmuishas. — Rihgas pilfehtas-galwa Bünnera lgs sapulzeteem darija finamu, ka no wisa Rihgas mihlotais Suworows ir aissgahjis Deewa preefschâ; pilfehtas-weetneeki pazechlahs wisi no saweem krehfleem un parahdijs zaur tam sawu gohdzeenishanu augstajam nelaikim. — No Rihgas pilfehtas puses us Suworowa behrehm bij nosuhtiti A. v. Dettingen un wezakais birgermeisteris Ed. Hollander.

Ari mums Latweesfcheem, par kureem Suworows ir ruhpädamees ruhpe jees, ir deewegan eemesla, winu patureht pateizigâs firdis. Nolism garâ pateizibas- un gohda-krohni us Deewa meerâ dusofchâ Suworowa kapa, wehledami winam weeglas fmiltis un wehledamees, ka wina darbi pee mums nestu bagatus auglus us pa-audschu pa-audsehm.

Widsemes muischneeku landtags Rihgâ.

No leetahm, kas us Widsemes muischneeku landtaga ir nahkuschas apspreefchanâ, peeminesim schihs:

1) Kurlmehmo skohla pee Walmeeras. Grehene E. Mellin ir pee Walmeeras dibinojusi kurlmehmo skohlu un gribaja, ka Widsemes muischneeziba peenentu scho skohlu sawâ pahrwaldischana un apnemtohs to weenmehr ustureht. Pee tgj zeen. grehene peedewa klahf preefsch skohlas 30 tuhkf. rubl., to semes-gabalu pee Walmeeras un Kiugseppu mahjas № 2. Bet muischneeziba nepeenehma mîneto kurlmehmo skohlu, jo bij pahrleezinata, ka us preefschû buhs dauds japeemaksa pee schihs eestahdes usturefchanas.

2) Preefsch Widsemes riterfchastes - muischu pahlabofchanas landtags atwchleja 2000 rubl.

3) Semneeku bankas revidenti nolasija rakstu, kas parahdijs, kahdâ wihse schi banka pehdejôs 3 gaddos ir pahrwaldita.

4) Leelu draudschu dalischana un mahzitaju skaita pawairofchana Widsemê. Daschus draudses Widsemê ir pahrleeku leelas, ta ka weens mahzitajs ne buht ne-eespehj draudses ta nokohpt, ka tas ir waijadisigs. Tamdehl Widsemê ir zehlujees komisija, kas fastahw is muischneekem un mahzitajeem, un kas ir apnehmusees gahdaht par to, ka waretu us preefschû dalicht pahrleeku leelahs draudses, tahm doht sawu mahzitaju jeb ari zitadi wairoht mahzitaju skaitu Widsemê. Widsemes mahzitaji no sawas puses dohd preefsch tam 1500 rubl. ik gadus. Komisija landtagam bij eesneegusi luhgshchanu, lai landtags no sawas puses ik gadus dohd 3 tuhkf. rubl. doht — nahkoschôs 3 gaddos.

5) Semneeku mantoschanas likums. Lihdsfchinigais semneeku mantoschanas likums ne-eewehro to, ka leelaka dala fainneeku sawas mahjas ir pirkuschi par dsimtu. Pehz tagadejeem mantoschanas likumeem waretu eestahtees pehz mahju ihpaschneeka nahwes mahju isdalischana gabalos starp mantineekeem. Un tas nebuhtu labi! Landtags schai sinâ cezhla komisiju, kas fastahw is 5 kungeem. Schai komisijai japahrlahko tagadejee mantoschanas likumi un jafastahda preefschlikumi, ka tagadejo mantoschanas likumi waretu pahlaboht. Schie preefschlikumi ir jaleek preefschâ pilmigai muischneeku sapulzei, un kad schi tohs buhs aitnusi par derigeem, tad preefschlikumus eesneegs Augstajai Waldibai dehlt apstiprinachanas.

6) Semkohpibas skohlas Widsemê. Weenâ sinâ Kursemes ir pahrspehjusi Widsemi, prohti semkohpibas skohlas sinâ. Kamehr Kursemes Wez-Sahes semkohpibas skohla apaksch sawa kreetna direktora Sintenis lga sawu darbu teizami us preefschû dsen, jaunklus semkohpibâ mahzidama, kamehr Widsemê tahdas skohlas pawisam truhkf. Widsemes landtags ir neymees scho truhkumu ispildiht, nospreesdams ik gadus preefsch tam doht 1000 rubl., ja Augsta Waldiba ari no sawas puses buhs devuji 1500 rubl. Bes tam wehl dohd Widsemes fabeedriba preefsch semkohpibas weizingoschanas 500 rubl. ik gadus. Kad tahdâ wihse sanahktu 3000 rubl., tad grib papreelschû ismahziht semkohpibas skohlotajus, kahdu schim brihscham pee mums pawisom naw, un tad kertes pee skohlas dibinaschanas. Par to naw ko schaubitees, ka schis landtags spreediums ir preefschlikums pee teem spreediumeem, kas jo swarigi preefsch mums Latweesfcheem un muhsu semkohpibas buhshanas. Zien landtagam par wina labwehleiem naudas-upureem pateikdamees, eedrohshinamees prahft, waj semkohpibas skohlas dibinaschanu newaretu ta egrorhssja, ka ari pagasti jeb walstis no sawas puses pee tahs nem dalib. Mums schleet, ka wina to labprahrt doritu. Zaur tam fasneegtu scho mehrki drihsaki un pilmigaki.

Basnizas un skohlas sinas.

Weens kungs, weena kristiba, weena tiziba.

Nahditajs: Sinas. Kahdi wahrdi 2c. Par eewehefcham fokolu un pagastu valdibahm. Par laukskohlu buhsham Kursemē 1879/80. gadā. Dehls un tehws. Zapa pulstienis.

Sinas.

Ij Salgales. Gewehrojama deena bij 18. Oktoboris p. g. Salgaleescheem, — prohti tika eewests no augstas basnizas-teefas eewehletais jaunais mahzitajs, zeen. Neandera lgs, bijuschaies Wallies mahzitajs. Lasitaji atmineees, ka isgahjusčā gadā 6. Oktoberi nomira lihdschinigais mahzitajs, R. Conradi lgs, un no augstas basnizas-teefas tika eewehlehts tagadejais mahzitajs, Neandera lgs.

Bet daschi draudse ar to negribeja buht meerā, jo gribija ne-laika dehlu, A. Conradi, tagadejo mahzitaju Sakalejā, un tamdeht eesneedsa rakstu pee eekchleetu ministera kunga. Bet ministera kungs apstiprīnaja basnizas-teefas wehlefchanu.

Atnahza minetā deena, 18. Oktoboris. Laudis pulzejahs basnizā pat no kaiminu draudsehm. Pulksten 100s no rihta zeen. generalsuperintenta kungs Lambergā, zeen. Bauskas aprinka prahwets Kupffera lgs, Bauskas Latv. mahz. Seilera lgs un konsistorialrahts Neandera lgs eeweda basnizā jauno draudsē ganu.

Us altara tureja runu zeen. generalsuperintendents, peckohdīnādams draudsei, ka ar jauno mahzitaju ustizigi kohpā turetohs, lai Deewa wahrda mahzishanas amats draudsei nestu dauds svehtibas. Pebz jaun-eewestais mahzitajs kahpa kanzelē un ustrunaja draudsi ar firsnigeem wahrdeem, apsohlidamees tai uszihtigi kalpoht sawā amatā. Un luhdsahs no draudsēs mihlestibū un peepalihdsibū pee amata no-kohpschanas.

Lai draudsē ari wehl schur-tur rohnahs kahdi nemeerigi prahti un paretas skelshchanahs, tad tomehr war zereht, ka ar Deewa palihgu wiss iſt hdsinafees, jo teefcham naw nekaha eemefla, nebuht ar meeru ar jauno mahzitaju, kas skaidri sludina Deewa wahrdu un draudsei parahda mihlestibū un labu prahtu. Un kur tas ir, tur ari buhs faderiba, pastahwiba un svehtiba. To wehlu draudsei, to mahzitajam. Bet pee wifahm leetahm waijag pazeetibas un luhgshanas.

Kahds Salgaleetis.

Kuldīgas Kalnmuischās skohlas skohlenu skaitis ir skohseem 260, kas teek mahziti treijās klasēs no trim skohlotajeem. Birmais ir Freimanis is Kabilis, oħtris Bergmanis jun. is Naukeem un treschais Bergmanis sen. is Wahrmes. Apakšchējā klasē pasneids Latveeschu mahzibū, widejā Latveeschu un Kreewu, un augšchējā klasē bes minetahm mahzibahm ari Wahzu walodu. Kaut gan skohla pastahw tikai 4 gadi, tad tomehr pehrnajā gadā jau 6 skohleni nolika ekkamu us eestahschanoħs Kuldīgas aprinka-skohla. Kalnmuischās skohla ir ar wifahm waijadibahm it labi ap-gahdata. Muhsu zeen. mahzitajs Freiberga lgs dawinaja skohlai seenas-pulksteni. Sirsniga hāteiziba par fōo dāhrgo peeminas dāwanu, kas skohlai kalpo par paleekamu labumu un kahrtibū. Tik ar skohlas ehrgeleħm Kalnmuischnekeem naw labi weizees. Daschi leetas-prateji un ori skohlotaji lika preekschā, lai pirkta Kuldīgas tirgotaja Sternberga lgs teizamahs ehrgeles. Bet kad minetais kungs par sawahm ehrgeleħm 1100 rubku pagehreja, tad pagasta-walde taħs nevirka. Us kahda pagasta meetneeka preekschlikumu usaizinaja buhwmeisteri Drustu is Ħdoleś, un fħis ari usneħħamahs Kalnmuischās skohlai pagatawoħt ehrgeles par 400 rubkeem. Kad ehrgeles bij għatwas, tad usaizinatee leetas-prateji spreeda, ka taħs naw wifai labi buhwetas. Wifas wainas Drusta lgs apföhlijahs pahrlabot. Weħlamees, ka tas pilnigi isdoħtohs!

Starinfch.

Sahmu-falas superintendenta kungs Ed. Hesse, us pascha luhgshānu, atlaiſis no amata.

Kahdi wahrdi

par skohlotaja amatu, jeb par skohlas-behrnu mahzishanas un audfinaschanas wiħsi jeb metodi.

(Stat. L. A. № 51. p. g. Basn. un kt. sinas.)

3. Bihbeles lafīschana.

Muhfu kungs Jesus Kristus faka: mellejet raksts (Jah. 5, 39.), un Apustulu darbu graħmatā (17, 11.) no Berejeescheem ir-fażihs, ka tee Bahwila wahrdu labprahħi usneħħma, mekledami it-deenas raksts, waj fħahs leetas ta' esħol, un Bahwils raksta Timoteum (2. gr. 3, 15.): Tu no masahm deenahm toħs fweħtohs raksts fini, kas tewi war dariħt gudru us to debess preeku zaur to tizibu, kas ir-eekħi Jesus Kristus. Tapeħż ari muħsu Lutera basniza, kas spreesħ, ka fweħti raksti ir-ween-weenigais awots, no ka jaġmelahs tizibas mahziba, prasa no wifeem fawwem loħzekkeem, un ari no behrnejem, ka tee lafa eekħi biħbeles. Tapeħż ari muħsu tautas-skohlas, kas draudsei tizigus loħzeklus għib audsinah, biħbeles lafīschana jadsen ar-wiċċu spħekku, jo kaf behrni nebuhs eeradu fħi biħbeli lafħit un no taħbi „debess preeku“ f'meltees, tad-isaugħiż chi tee ari to nedariħ. Gan, ka jau fenek rabdijahm, krisiteem behrnejem newajjag no fweħteem raksteem tizibas graudim talafitees, bet ta' tiziba, ko teħwuteħwi us fweħteem raksteem rakħiġi diberni fħi, un us kaf behrni krisiti, behrnejem ka għatawa teek pażneegħta kalkiema mahzib; toħeħt to faneħmu fħeem, wineem peenahkħas, mellejha fweħtohs raksts, pahlezzinatħ, ka ta' tiziba, kas wineem eedoħta, f'malki fa-eetahs kohpā ar fweħteem raksteem; zaur tam wini faww tizibu apstiprīna. Tautas-skohlas u-dewums ir, behrnejem eerahdi, ka biħbeli ir-jalasa, un wiaus us to fklubinaħt, ka ar biħbeli eeradu fħees un eepasinfħees, ari pebz no-beqiegħem skohlas-gadeem lafīschana eekħi biħbeles nepmet pee malas.

Darbosħanahs ar biħbeles graħmatu buhs darbs, kas ihsteni peenahkħas trefħam skohlas-gadu, jo pirmi un oħra skohlas-gadā behrnejem peetiks isħażżeek biħbeles-stahstus, kalkiema ar isstahstiskħanahm un biħbeles panteem, ta' ka ari puhleetees ar biħbeles graħmatu wahrdu eemahżiħanohs pa kahrtahm un ar ußħekkisħanu biħbeli. To isħażżejjix, behrni trefħha gadā tik-tħalli buhs westi un garā jautrinati, ka ar plaxxha biħbeles-stahstu mahzishanu un kalkiema isstahstiskħanu wareħs eet kohpā biħbeles lafīschana. Biħbeles lafīschanas finn jaflatahs us 4 preeħħmeteem: 1) eeweshħanu biħbeli, 2) lafīschana biħbeli, 3) lafītu gabalu istulħosħanu un 4) isleel-taħbi.

1) Eeweshħana biħbeli. Għekk ari behrnejem fahf lafħit biħbeli, wineem jadobhd skaidra skas-sinās par biħbeli, ka ta' it-pateesi Deewa wahrdi un tomehr no zilwekeem farakstta, prohti no tahdeem zilwekeem, kas no ta' sveħħi Gara apgaismoti, bes mitesħħanahs to ir-ufrafstijuschi, ko Deewa wahrds teem runajis, jeb Deewa gars teem parahdijis, radu-radeem par mahzibū eekħi garigħam, t. i. debess walstibas leetahm. Taħħaq jaraħda, no kam, kahdōs laikos. Kahdōs weetħas un preeħħi ikklatra graħmatas farakstta, un kahdōs fakturs wi-spahri ikklatra graħmatas. Beidsoħt jaraħda, ka feħakos laikos tizigħi draudse taħs graħmatas, kas jau fen wiċċu starpā par fweħtahm attiħtas un tureħas, salikusi weenā graħmatu; prohti Bezo Deribū — Ħeras laikos un Jauno Deribū — zetortā gadu-simteini pebz Kristus pediżiħan. Wehl japeeħħim, ka taħs graħmatas faleekoh, wiħas pa kahrtahm eedħħitas, prohti stahstu-graħmatas, mahzibas-graħmatas un praweħħiħ, un widu starp abahm Deribahm eelikuschi apotru graħmatas, kas ir-farakstas taħħid laikos, kurox praweħħiħ waloda bij apklusfu, un tamdeħt pee teem fweħteem raksteem naw preeħħitħ, un ari neder tizibas mahzibahm par peerah-diskħanu, lai ari weetħam waretu geldeħt, ka iħpa fħi Sħraha graħmatu, par tizibas mahzibū apħeġiñasħanu. Wehl jaraħda, ka Deewa wiħri ar fweħteem raksteem darbodamees, wiñi norakstidami un no-druckadami, waj iħtikkodami, daż-ż-ko no fuw is-pekku; prohti no zilwekeem feħakos laikos zehlu fees biħbeles graħmatu eedħi fiskħana no-dakas un pantos, wi-xräfha u. t. pr., iħpa fħi ari tee preeħħnejumi.

kahdi gabali ir kristigâ draudse nowehleti basnizas-gada fwehtdeenahm un fwehtku-deenahm lekzionds un ewangelijumds. Tas ihpaschi ja-peemin, jo zaur tahdu nesinafchanu war zeltees leela nefapraschana; ta p. pr. kahds itin apgaismohts draudses lohzellis weenreis gribaja peerahdiht, ka treshahs fwehtku-deenas no Deewa esoht eestahditas, zaur tam, ka bishbel rohnahs ewangelijumi un lekzioni us fchihm deenahm; un pee tam wirtsch nebij wainigs, jo ko flohlâ nebij dabujis mahzitees, to wezumâ wairs negribeja peenamt.

2) Lafischana. Ar bishbeles lafischana skohla newarehs eefahkt agraki, kà trefchà skohlas-gadà; jo kamehr wehl ar lafischana spruhd un kerahs, lai ne-eewed behrnus bishbele, jo nepeeklahjahs bishbeli, kas ir svehta grahamata, dariht par lafamo grahamatu, kas ahtraki teek saplohsita, neka islasita. Behrneem ja-eedohd bishbele rohkàs, kad tee jau lafa skaidri un ar saprafchanu. Buhtu gan labi, kad ar skohlas-behrneem waretu islasift wifù bishbeli; bet kad tas nebuhs eespehjams un ari mas ko valihdsehs, kad ohtrumà wifas grahamatas gribetu zaurskreet, tamdehl lai labak lafa masak, un to masumu ar famanischanu, ta ka to, ko lafa, ari war patureht. Ziti skohlas-prateji ir dewuschi tahdu padohmu, lai ismeklè no wifahm bishbeles grahamatahm tahdus gabalus, kas behrneem lehtaki saprohtami un wairak derigi. Bet pehz muhsu dohmahm schim padohmam naw wis ja-peekriht: jo ta naw nekahda bishbeles lafischana, kad tikai lafa ihpaschi iswehletus gabalus; ta tik buhtu lihdsinama bishbeles pantu eemahzifchanai, kas no jalara ischikirti, derigi ween preefch jeb-kahda tizibas mahzibas gabala peerahdischanas un apleezinaschanas. Bishbeles lafischana ir zits mehrkis: wina grib lasitajus wadiht eelfch svehta Gara pehdahm, lai no wina mahzahs atsift wifù wina mahzibù, ko winsch dohd draudsei, to wesdams no weenas atsifschanas pee ohtras, ka tafs ir salikta kohpà weenà grahamatà, kà pukes sapihtas krohnì jeb pehrles pehrlu-rohtà, jaukalas un spohschakas ar zitham, kas masakas jauskumà un spohschumà un tomehr wifas weenà un tai paschà wehrtibà; — garigas mahzibas ar laizingahm mahzibahm. Muhsu padohms tapehz us to iseet, lai ne-ismeklè no kahdahm grahamatahm jeb-kahdus gabalus, bet lai nem preefchà weenu grahamatu un to is-lafa zauri no eefahkuma libds galam. Wifas grahamatas naw weendas; bishbelè ir bariba preefch stipreem un peens preefch wahjeem: zitas grahamatas ir weeglaki saprohtamas, — peens preefch wahjeem; zitas gruhtaki saprohtamas, — stipra bariba preefch stipreem. Lai tamdehl eefahk ar tahm grahamatahm, kas weeglaki saprohtamas, ar stahstu-grahmatahm, un lai tad, kad eelfch weeglakahm eelafijuschees, gresschahs pee tahm gruhtakahm praveeschu- un mahzibas-grahmatahm: ar to baribu peenemfees ari spahki preefch stiprakas baribas preti nem-schanas. Ta ween, kad grahamatas zaur-zaurim islasifts, un ne-ismeklehs ihpaschus gabalus, warehs tilt pee svehtu rakstu sinaschanas, kas war dariht „gudru us debefs preeku zaur to tizibu, kas ir eelfch Jesus Kristus“; jo wifù raksti, no Deewa eedohti, ir ari derigi pee mahzifchanas, pee pahrllezzinaschanas, pee norahschanas, pee pamahzifchanas eelfch taisnibas, lai tas Deewa zilwels ir pilnigs, us wifù labu darbu pilnigi fataisifts (2. Tim. 3, 15.—17.). Tee mumis janahk us weenu eemeeflu, ko ziti zet pret bishbeles lafischonu zaur-zaurim. Tee faka: bishbelè rakstifts ari par wifadeem rupjeem grehkeem. ihpaschi aridjan par meefas leetahm, no kam behrni wehl neka nefin un neproht; kad nu par tahdahm leetahm lafis, bishbelè, tad behrni zaur tam fahks pasift tahdas leetas, no kam lihds schim neka nefinajuschi, un par grehka un launa leetahm preezatees un pehz tahm kahroht; ta-pehz buhtu labaki, ja behrneem pavifam nedohdu rohkàs pilnigu bishbeli, — un ja lafa bishbelè, kad nahk pee tahdahm weetahm, lai tahs pahrschikir un tahm eet garam, behrneem fakoh, ka tur eelfchà tahdas leetas, ko behrneem nepeeklahjahs lafift. Tur jafaka pretim: bishbele ir mahju-grahmata, wifas mahjás atrohnama; kà to, ko wifù laudis mahjás lafa, to turedami par svehtu darbu, lai aisleeds behrneem? Un ja gribetu tahdas weetas pahrschikir, tad behrni tahs flepeni us-fchikirtu un islasitu, eekahrodami to, kas aisleegts. Tahfak: kad tahdas leetas pateesi noteek pafaulé, un behrni ari mahjás no tahdahm leetahm dabu redseht un dñsrdeht, kapehz tad behrneem gribetu leegt par tahdahm leetahm lafift bishbelè, kas tadschu tahdas leetas nefad ne-usteiz par labahm, bet tahs norahj ar svehtu prahru un rahda, ka pahrtahdahm leetahm nahk Deewa dñsmiba un sohdiba. Pateesi, kad behrns bishbelè no tahdahm leetahm lafidsams, to dara ar firdi, kas launu eelaho un par to preezajahs, tad tas tahdu launu prahru un firdi nebuhs dabujis no bishbeles lafischanas, bet zitur-kur. Bet lai skohlotajs, kad winam ar behrneem jalaja bishbelè par tahdahm grehka un launa leetahm, to dara behrneem rahdidams skaidru firdi, kas fa-

treekta un fabihjusees par grehku, kas ir fauschu famaitaschana, tad
ari teefcham neweens flohlas-behrns par tahn nepreezafees, nedf fmee-
fees, bet fahks bihtees no grehka, to ari eenihdedams, kad tahdas
leetas, waj tahn lihdsigas, redsehs noteekam pafaule.

Breeksch bihbeles lasifchanas, ja no fizibas mahzifchanas stundahm nekahdas ne-atliktu, janem kahdas no lasifchanas stundahm.

Ihpaschi wehl buhs fohti derigs, tahu stundu nedekâ, wiswairak festdeenâs, nowehleht preefch swehtdeenas ewangelijuma un lekziona issafishchanas, un tohs behrneem lilt ismahzitees no galwas. Bee schihs stundas waretu peedalites ari pirmahs un ohtrahs seemas behrni, ja tee ari wehl nespelhu wisu ismahzitees no galwas. Skohlotajam turklaht japeemin behrneem, ka par scheem gabaleem swehtdeenâ basnizâ spredikis taps teikts, un behrni jaflubina, lai eet basnizâ to klausitees. Kad pirmdeenâs behrni atkal fanahks skohla, tad preefch skohlas fahlfchanas warehs behrneem ari atprahit, ko mahzitajs par to ewangelijumu jeb lekzionu basnizâ mahzijis. Ta skohla buhs ihsteni par to, par ko winai japaleek, prohti behrneem par fataffishanu, ka tee labprahit un ar swehtibu un felmi war eet basnizâ Deewa wahridus klausitees.

(Turpmač beigumis.

Var eewe hrofchann skohlu- un pagastu waldbahn.

Schini pahreeshanas laikä laukskohlu buhschanä ir til dauds ko ewehroht, ka gandrihs ikkatra awischu nummurä ir atrohdami fino-jumi, wehleschanahs, pahrespreedumi un pat lohti dauds jo asu ap-wainoschanu, jo wifas buhschanas newar buht wifem pa prahtam. Bet kad nu schini grehku pafaulé nekas naw pilnigs, tad to tadfschu ari neweens prahtings zilwels nepagehrchs no muhsu skohlasm. Lai nu gan pati skohlas eelshkligä buhschana ir, ta fakoht, tas kohdols, par fo scho reiss nerunashu, tad tomehr ari ta t schaumala, kohdola ahrigä apfargataja, tas ir: skohlas ikdeenishkligä apgahdaschana ir no leela swara.

Ar preeku lasam no dauds jaunzelteem, pat derigi eerikteeme
skohlas-nameem. Behz eeswehtifchanas un daudfreis preezigahs balles-
ir skohla atwehrta, un skohlotajs ar skohlneekeem stahjahs pee darba.

Bet nu nahksim pee sahpigahs weetas.
Skohlai waijag ari filtuma, apgaifmoschanas, dahrfa seftas, pumpja, schahdas-tahdas peelahpischanas u. t. j. pr. Waj par wisu to gan peeklahjigi no pagasta-waldibahm tohp gahdahts? Kur to nems!

Dauds tāhdu skohlu, kur siltums riktejahs pēbz gaiša laukā. Semes-malka (welenas) jau ari deg, un ta preeksh skohlahm ta laukā ja nemaijač iebau un aizmu.

zirwi! Kas lai tohs dohd? — Pats no fewis prohtams, ka tee pagastam buhtu jadohd, un ari sinu daschu weetu, kur zaur dauds luhg-
jchanahm no flohlotaja puses tee ari it isplehstii. Bet ir ari tahdu
flohlu, kur bagato behrnu tehwu weenu paſchu pluhz, us wifa pagasta
rehkinumu. Lai laſitajs apdohma, zik sahgu un zirwju behrni nepa-
tehre weenā seemā pee malkas un schagareem! Zik zirwju kahtu neteek
nolausti, sahgeem fpali falausti, — nerehkinohf kaleda darba un teh-
rauda! Man paſcham naw kohla wifā leelā malkas-strehki, kur zirwim
kahtu eelikt. Taij̄ makū wakā un dohd amatneekam; behrni to jau
ari neprastu pataifah. Zitur us flohlotaja luhgjchanu wehl faimneeki
kahdu zirwi dohd kahdas deenas lihds us flohlu; zitur ne par ko. —
Ko zeen, laſitajī vee tam fpreesch?

Kas lai Siltumu — masku un schagarus — pataisa smalkus? Kas saprohtams, tad skohlnieki. Un tas ari pareisi; jo skohlas līkums to ari pawehl. Bet esmu ari dsirdejīs ehrmus, kur daschā skohlā wezaki to leedsob dariht. — No jauneem flinkiem buhs wezi nabagi. — Tad peemineju apgaismoschanu. Ar tahn divi leelajahm no Deewa dohtahm lampahm nepeeteek; daschā skohlā tomehr zitadu naw. Tad nu prohtams, ka Egipteschu tumfibū un ar swetschu gaisneemi nopolinatohs benkus un galduš mums newaijadsehs eet tahku melleht. Bet tē tuhdał gohdam peeminams, ka wairak buhs to skohlu, kur gaifchu lampu netruhkfst. Tomehr ir tē naw jau wiſa klisma beigta. Kas dohs degdamo materialu? Waj pagasts, katriš skohlā eedams behrns pa reisai, jeb pats skohlotajs pret atlīhdīnaschanu? Bīk raibi, nepareiſi un aplami ūhur un tur ūhini leetā eet, netihs ne runaht. Kur pagasts pats dohs waj ūwezes jeb ellu (petroleumu), tur tas tad-schu stahwehs skohlotaja sinaschanā, un tad daschadahm dohmahm wala lauta. Kur behrni vaschi qaifmu apaqhdā, tur weenmehr strib-

dus un nepilniga apgaismoschana. Kad skohlotajs pret atlīhdsna-
fchanu dohd apgaismoschana, tad skohlotajs drīhs suhdsahs par dahr-
gahm svezehm u. t. j. pr.

Kas lai pehrk daktis, tohs dauds zilinderus, ari fataifa famaitaju-
fchahs lampas, kas nemas naw neeka leeta? — Kā stahw ar dahrja
fehtu, aki, pumpi? Zitā weetā netura pagasts par waijadfigu, ka
fehta jataifa; lai funi, kumeti un zilweki pahr skohlotaja faknem un
dahrsu staigā. Zitā weetā fehta tikai flawas pehz, kur katris war
zauri lībst jeb pahri kahpt. Par akahm un pumpjeem jau tohp labak
gahdahts; jo paschu behrni grib dsert un masgatees. Bet ir tē wehl
daschi zaurumi lahpmi. Nu wehl atleek fchahda-tahda peegahda-
fchana un peelahpischana. Pee tahm preeksaitu lohgu ruhtis, flohtas,
traukus preeksch uhdens u. t. j. pr.

Daschi pagasti faka: kas ruhti issitis, lai aismakfa. Luhgtu
tohs spreedejus ari falu un lohgu fabreschanu zaur flapjumu pee mak-
fas preepspeest, jeb pee 20 un wairak lohgeem us wakti stahweht, ka war
katru reisi wainigo pee athildibas fault. Bagati behrni spēhj aismak-
faht, bet nabaga to nespēhj, kad masgajoht jeb flaukohit newiht
nelaimē notikusi. Tihchi neweens skohlotajs skahdei netaus notikti.

Ir ar flohtahm zitā weetā ir skohlotajam fawa kibele. Gan
leek no mahjahm tāhs līhds panemt, bet tas ari daudfreis nenoteek;
nem skohlotaja meitai heidsamo no pat dīlakā kafka ahrā, lai fchi
pehz ar fwahrkeem fawu istabu flauka. Tapeemin, ka fcho „maso
leetu“ zitur ne par kahdu naudu newar dabuht pirk, kur meschi tohp
kohiti zeeti tureti.

Ja ari sawmalu tihritajam un fkurstenu flauzitajam skohlotajam
nekahda ihpascha malka nebuhtu jadohd, — jebeschu esmu ari par to
dabujis malkaht, — tad tomehr tee gaida wehl fawu „dseramo
naudu“, wismasakais snapschka.

Teecham dauds snapschka skohlotajam waijadsetu preeksch wifseem
teem isslahpuscheem, kas to apgahdā ar masku; — 60 līhds 75 wihi
ar schagareem; tikpat ar feenu, falmeem, peluhm, deputati un wehl
ko zitu. Nedohd' — eñ fūksts; newar wehrt labu wesmu un mehru
west; dohd' — tad pehrz fawu peenahkumu par naudu, un tomehr,
kas buhs blehdis, krahps tevi ari tad. Esmu redsejis, ka dasch tad-
schu til fawu aſi malkas no mescha pee skohlas atwedis, tomehr tā
malk uskraut, ka wehl deewsgan atleek no mehra, un to, sinams, us
fawahm mahjahm wed. Waj tē nebuhtu pagasta-waldischanai us
weenu deen i wiſi ja-apšino un tad paschaj jasanem? Skohlotajam
tad nebuhtu fanaidofschanahs ar pagastu deht skifta mehra un pat fa-
puwuschas un famainitas malkas!

Trauki preeksch skohlneku waijadsibahm itin retā weetā atroh-
dam; un kur tee weenreis eegahdati, tur teem, pehz pagasta dohmahm,
nekad newaijag nodilt, sapliht un palikt wezeem. Jo kad pehz ga-
deem aksal prasa, tad par to brihnahs; tur jau wiffs efoht reisti
eegahdahts.

Jo leelas isdohfschanas skohlotajam katra gadā ir tais kohiti dauds
weetās, kur no pagasta newar dohts ne spannis, ne tohweris. Ko simtu
un wairak skohlneku proht patehreht karoschu, spannu, blohdu un
stohipu, grahpischu un kas teem rohkā nahk, — no tam mahjeneekam,
kas pats newar skohlu apmeklejis un to redsejis, newar ta skahde eedohmā
nahkt. Ja nu fchahdas fihkas waijadsibas skohlotajs newar skohlne-
keem dewis, jeb leek pee peenahktahs skahdes to no skohlneeka atlīhds-
naht: tē aksal leela brehka par wina zeetsirdibu. Luhgtu tadfchu ap-
dohmaht, ka weens newar wiſi ustureht, prohti, kur skohlotajs
wehl nedabu to paschu nabadsigo likuma algu, par kuru teefcham prasts
strahdneeks tagad wairs pee fainmeeka nelihgst. Ko laudis daudskahrt
spreech par eenahfschanahm no gada-skohlahm, tāhdahm runahm
truhkst pamata. Dauds apgabalōs newar neweena gada-skohlneeka, kas
ihpaschi malka. Un tāhdū nesinamu eenahfschanu tadfchu newar pee
algas skaitiht. Waj skohlotajam kahdā weetā par tik un tik eenahf-
schana no gada-skohlnekeem no pagasta tohp galwohts?

Negrību fchē aklis buht pret daschu labu skohlotaja weetu un
kreetnu skohlas apgahdaschana fainmeezibas finā. Bet fcho ir
kohiti mas.

Tapehz tē beigās luhdsu: nepagehrejet no weena zilweka wairak,
nekā Juhs tam dohdeet. Par neweenu zitu zilweku tā un tik dauds
netohp spreeests un gar neweenu zitu tā katris ne-usdrohfschinaja hs kah-
jas noslauzīht, kā gar skohlotaju.

Ar tāhdahm fchahdaschana dauds ir dewigi skohlotaju apdah-
winah.

Zeresim, ka wiffs ar laiku tāps pilnigaks: skohlu kohdols un ari
winu tschaumala.

J. G.

Par laukfkhohnu buhfschanu Kursemē 1879/80. gadā.

(Stat. Bas. un skohlas finās № 4.)

(Beigums.)

Skohlenu kohpskaitis bij pawīsam 25 tuhkf. 354 (21 tuhkf. 35
seemas-skohleni un 4319 waſaras-skohleni). Tā tad ir skohlenu skaitis
par 195 masaks, nekā pehrnajā gadā. Kad ari peenemu, ka skoh-
lenu skaitis nebuhtu gahjis masumā, jo tāhs 9 skohlas, kas new eefuh-
tijuschas nekahdas finās, warbuht truhkumu ispilditu, tad tomehr new
saprohtams, kapehz new skohlenu skaitis wairak pee-audfis, jo skohlu
skaitis ir gahjis waj nu wairumā jeb tāhs ir paplaſchinatas. Waſa-
ras-skohleni ir gahjuschi wairumā par 324 sehneem un 147 meite-
nehm; seemas-skohleni turpreti ir gahjuschi masumā par 666. Wee-
nigi 8 kirspehles new skohlenu skaitis dauds masinajees; turpreti 24
kirspehles leeliski (Grohbina par 119). Meitenu skaitis ir stipri pee-
audfis; bet tomehr ir wehl 5 tuhkf. sehnu wairak, nekā meitenu. Us
100 sehneem isnahk 66 meitenes. — Zaurmehrā isnahk us katru
skohlu 71 skohlens un us katru skohlotaju 58 skohleni. — Geswehiti
tapa pagahjuschi gadā 7228 behrni. Tee behrni, kas baudijs mahju-
mahzibū un tapa no mahzitajeem pahrluhkoti, ir wairojuschees par
3600; kohpā 17 tuhkf. 454, — 8459 sehni un 8993 meitenes.
Kā mahju-mahziba ir atrasta, tohp peeminehts tik 2 sinojumās, no
kureem weens leezina par kohiti labeem un ohtris par kohiti skiteem pa-
nahkumeem.

Tas, zik malka skohlu usturefchana, newareja fchai reisā tapt
aprehkinahs, jo sinojumi bij pahraf nepilnigi. Skohlotaju alga ir
wiſur aprehkinata; bet fihmejotees us skohlas usturu, new weetigahs
skohlas-komifisjas waj nu rakstijuschas it neka, jeb ari peshmejuschas,
„nesinams“, „newareja skaidri nosazīht“, „wiſu malka muſchass-
walde“, waj ari ir usdohti pawīsam netizami skaitli. Tapehz ir ari
38 skohlas pawīsam atstahtas un tik pehz eespehjas aprehkinahs
preeksch 317 skohlām.

Zik ir isdohts naudas preeksch skohlu usturefchana.

Kirspehles.	Preeksch skohlni	rubli.	No tāhs summas deva			Rata skoh- lens ubrājumi tāhs
			muſchā.	pagasti.	eestahde.	
Želgawa . . .	14	6577	177	6030	370	469
Dohbele . . .	12	4039	456	3323	260	336
Meshamuischa .	10	6858	4190	1947	721	685
Seſawa . . .	4	1914	210	804	900	478
Bauska . . .	8	2559	264	2195	100	350
Gezawa . . .	19	8784	4042	4592	150	462
Nereta . . .	15	5200	233	4834	133	346
Sehrpils . . .	26	6161	625	5536	—	236
Subata . . .	8	1803	107	1696	—	225
Aisstrukle . . .	—	—	—	—	—	—
Dinaburga . . .	—	100	100	—	—	100
Jaunpils . . .	12	4930	1744	2612	574	410
Tukums . . .	9	2553	239	2314	—	283
Auze . . .	10	2953	900	1993	60	295
Talsi . . .	11	4743	2265	2478	—	431
Kandawa . . .	13	3647	1534	1780	333	280
Sabile . . .	10	4403	2490	1913	—	440
Ahrlawa . . .	7	3008	1540	1368	100	451
Kuldīga . . .	13	3306	625	2681	—	254
Wahrme . . .	8	1834	766	1068	—	229
Galdus . . .	13	5768	1205	4453	110	443
Wentpils . . .	8	2387	674	1506	207	298
Piltene . . .	12	5545	1871	3624	50	462
Dundaga . . .	7	3285	989	2296	—	469
Alīpute . . .	4	1548	993	473	82	387
Waltaiki . . .	10	2042	783	1259	—	204
Sakaleija . . .	6	1799	975	794	30	294
Embote . . .	8	2355	573	4542	240	294
Gramsda . . .	4	1265	656	609	—	316
Alīchwanga . . .	2	267	113	154	—	133
Grohbina . . .	24	5336	1227	4109	—	222
Durbe . . .	10	2237	525	1712	—	223

Rohpā: . | 317 | 109206 | 33091 | 71695 | 4420 |

Bes ta kapitala, kas isdohts par skohlas buhvi, un kura intrefes buhtu ari pefkaitamas pee skohlas usturefchanas, pastahw fahrti-gahs isdohschanas par katru laukskohlu eelch skohlotaja lohnes, skohlas fistuma un apgaismoschanas. Mahzibas leetu un skohlas inven-tara eegahdaschana schè naw tapehz peemineta, ka ta nepeeder pee fahrtigahm isdohschana um ko turpmak warbuht warehs pirkts par eenahkucho strahpes-naudu. Bet kad preefch skohlas ar 50 lihds 80 skohleneem isdohd bes skohlotaja algas til 5 lihds 2 rubt. par malku on apgaismoschanu, to gan neweens netizehs. — Is snojumeem bij redsams, ka 176 skohlas tapa usturetas no muischahm un pagasteem, 132 no pagasteem ween, 15 no muischahm ween, 22 no fahdas eestahdes un no skohlas-naudas ween. — Preefch tahn augschejā tabelē usnemtahm 317 skohlahm isdewa pawisam 109 tuhft. 206 rubl. No schihs summas malkaja muischu waldes 33 tuhft. 91 rubl., pagasti 71 tuhft. 695 rubl., eestahdes 4420 rubl. (2523 rubl. malkaja basniza). Muischu waldes malkachanas mainahs starp 3974 lihds 5 rubl. us skohlu. Preefch wifahm skohlahm kohpā ir, sinams, isdohts dauds wairak, jo ir dauds skohlas usnemtas rehli-numā, kur nebij bes skohlotaja lohnes wairak nekas usdohts (p. p. Dundagas pagastā); daschās weetās bij usdohts lohti mas. — Zaur-mehrā malkaja tāhs 317 skohlas, katrā 347 rubl. 9 Kirspēhles fneedsahs schi summa pahri par 400 jeb lihds 500 rubl. (Jaunpilē, Talsōs, Sabilē, Ahrlawā, Saldū, Piltenē, Dundagā, Jelgawā, Sesawā) un Meschamuishā 685 rubl. Bet scho newareja, tāpat kā Cezawu, lihdsrekhīnah, jo katrā Kirspēhlē tohp weena skohla ustureta no muischas-waldes ween, un malkā lihds ar behrnu kosti 3974 un 3479 rubl. — Preefch skohlotaju lohnes tapa pawisam isdohti 82 tuhft. 539 rubli. Kad atskaitam nohst 24 skohlotajus, kureem tapa lohne ismalkata no skohlenu skohlas-naudas, un 14 skohlotajus, kure lohne naw skaidri usdohta, tad isnahk us katru skohlotaju zaurmehrā 220 rubl. un us katru skohlotaja palihgu 141 rubl. Schi zaurmehrā summa wairojahs Piltenes, Saldus, Jelgawas, Jaunpils un Dundagas Kirspēhles lihds 342 rubl. un kriht atpaka Grohbinaš, Embo-tes, Durbes, Waltaiku, Wahrmes, Alschwangas un Alskraukles Kir-spēhles us 90 rubl. us skohlotaju. — Daschās pagastās ir skohlotaju lohne wehl masaka, neka likums to nosaka kā wismasako lohni.

Wifas Kirspēhles-skohlas-komisijas, bes ween diwahm, ir seemā 1879/80. gadā skohlas pahrluhkojuscas. Is snojumeem ir mas kas redsams par pahrluhkojchanas panahkumeem. Mahzibas leetu truh-kums rāhdahs buht pahrank leels. Ihpaschi truhfti musikas-rihku. Mahzibas leetu faskaitischanu waijadseja schai reisā atstaht ne-eewe-hrotu, jo leelais truhkums to darija pawisam ne-eespehjamu. Buhtu dauds derigaki, kad turpmak wairs neprafitu „fahdas mahzibas skohla atrohnahs“, bet „fahdas mahzibas leetas truhfti?“ — Kreewu walodas mahziba ir pehz notezeju scheem peezeem gadeem wifur ewesta; tik feeweeshu rohlas-darbu mahziba tohp pasneegta lehti masā mehrā. Skohlotaju zenschanahs un ustiziba un skohlenu tchakliba tohp wi-s-pahrigi flāweta. Tik weenā paschā weetā ir mahzischana atrasta pawisam palaista, un waijadsejis skohlotaju atstahdinah no amata. — Tik diwi snojumi pasneids dauds-mas pahrskatu par to, kā skohlas ir atrastas. Un to ari newareja zitadi gaidiht, jo skohlu waldehm truhka waijadfigo preefchrauktu. Bet nu gan buhtu laiks, ka skohlu waldes greestu wairak usmanibas us skohlu darbeem. Daschas Kirspēhles-skohlas-komisijas peemin ar skaidreem wahrdeem, ka nu skohlas spehjoht mahziht pehz preefchā rakstīta mahzibu-rāhditaja; daschas atkal fak, ka tas drīhs ween notikshoht, tikklihds skohlas ruhmes buhshoht pahrlabotas un paplaschinatas.

Var zereht, kā tautas-skohlas Kursemē, kas itin labi fahk selt, nesīhs weenmehr jo labus auglus.

Dehls un tehws.

D e h l s. Apfatees, tehws, — schis lukainis,
Ko es eelch sahles redsu,
Tas puhlejahs it peekusis,
Lai salmam augschā tiltu.
Bet salminch wina nepaneis
Un leezahs, kamehrt nokriht tas.

No jauna leen nu duhshigi
Un negrib kahytees atpaka.
Tad sinehmahs winsch spehzigi,
To spizi fasneegt gribedams.
Tad nahz un paliksm mehs scheitan,
Lai redsam wina zaurweschā!

T e h w s. Schis lukain's der par preefchishmi,
Kā dīshwes gruhtumu buhs nest.
Winsch puhlejahs, — tas masināis,
Lai waretu pee gala west
To darbu, ko reis usnehmis.
Lai pats ar' buhtu peekusis.

D e h l s. Jau feschas reisas nokriht tas,
Un neleckahs few meera.
Nu stahw winsch kluf' un noskatahs; —
Nu teescham naw wairs spehla! —
Tak nē! — tas zetahs spahrnināis
Un eeskrein winās fruhmināis.

T e h w s. Winsch ir tew, dehls, kā preefchishme!
Winsch allaschin pee darba miht,
Lai ari weenmehr neweizahs,
Un daschu reis pee semes kriht.
Tak nesuhd winam zeriba,
Gan panahks, kad buhs laimiba.

Us teewa salma rahpjahs tas
Un noleez fewim lihdsā,
Un kad tam tuhdał ne-isdohdahs, —
Tak zerē winsch un lihda,
Lihds beidsoht winam spehku truhft.
Tā puhlejees, kamehr peekuht!

Tad zeltees, dehlin, spahrnināis
Un aisskreef' muhschib's debeschōs! **Wilkār.**

Kapa pulkstenis.

1.

Klau, kā pulksten's fehri swana!
Kapā gulda weziti; —
Kas jau dīshwes gaitu beidsis,
Get us muhschā mahjokli.

2.

Behdas, firdehstī un ruhpes
Tām nu wifas pabeigtas; —
Wifas weltas gahdaschanas
Ir us muhschū klujschās.

3.

Lihgsīds preekds winsch nu steidsahs,
Beidsis semes wahrgschānu; —
Augschā — turp aīs swaigsnehm dohdahs.
Kur buhs preeks nenobeidsams.

4.

Jaunelli! — fahz ar' apdohmaht,
Ka ir tew reis janirst buhs; —
Ka tew ar' tāpat, kā wezi,
Semes klehpī guidinahs.

5.

Nesini, schodeen' waj rihtu
Preefch tew swānihs pulksteni; —
Tapehz jau pee laika tāfees
Us schi zela — pehdiga. **G. Jeannot.**